

Jakub Nowak

Konferencje

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 15/2,
243-254

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Konferencje organizowane na Wydziale Politologii

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Współczesne media – status, aksjologia, funkcjonowanie”, Lublin, 24–25 kwietnia 2008 roku

W dniach 24–25 kwietnia 2008 roku w ramach obchodów XV-lecia Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, odbyła się w Lublinie konferencja naukowa pod tytułem: „Współczesne media – status, aksjologia, funkcjonowanie”. Celem tej konferencji była wieloaspektowa analiza współczesnych mediów.

Zorganizowana przez Zakład Dziennikarstwa Wydziału Politologii UMCS, otoczona została patronatem Dziekanów Wydziału Politologii: prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego, prof. dr. hab. Ewy Maj i prof. dr. hab. Marka Pietrasia, a także prof. dr. hab. Jana Hudzika, kierownika Zakładu Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej oraz prof. dr. hab. Włodzimierza Micha, reprezentującego Zakład Dziennikarstwa.

Rangę konferencji podkreślił honorowy patronat Rektora UMCS prof. dr. hab. Wiesława Kamińskiego oraz patronat Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, którego prezes, prof. dr. hab. Bogumiła Dobek-Ostrowska podczas uroczystego otwarcia wręczała legitymacje PTKS. Opieką medialną konferencję otoczyły regionalne oddziały Telewizji Polskiej oraz „Gazety Wyborczej”. Nad samym przebiegiem konferencji czuwał zaś komitet organizacyjny stworzony przez pracowników Zakładu Dziennikarstwa Wydziału Politologii UMCS – kierownik Zakładu, dr. hab. prof. UMCS Iwonę Hofman i dr. Danutę Kępe-Figure.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem środowiska akademickiego. W spotkaniu udział wzięli naukowcy reprezentujący wiele krajowych ośrodków akademickich. Należy tu wymienić licznie przybyłych reprezentantów: Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, Krakowskiej Szkoły Wyższej im. A. F. Modrzewskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji w Poznaniu czy w końcu gospodarza – Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Konferencja „Współczesne media – status, aksjologia, funkcjonowanie”, ze względu na zakres poruszanej problematyki, pozwoliła na spotkanie badaczy wielu dyscyplin. Współczesne media stały się przedmiotem analiz przeprowadzonych z perspektywy socjologicznej, psychologicznej, historycznej, politologicznej, filologicznej, językoznawczej i filozoficznej. Wymienione obszary badawcze zostały zapowiedziane przebiegiem obrad plenarnych otwierających 24 kwietnia konferencję, którym przewodniczył Dziekan Wydziału Politologii – prof. dr. hab. Stanisław Michałowski.

Otwierający obrady referat Stanisława Jędrzejewskiego (*Media publiczne a konieczności rynkowe*) stawiał pytanie dotyczące przyszłości mediów publicznych. Ignacy Fiut głosząc referat *Etyka publiczności mediów*, akcentował konieczność stworzenia nowego typu etyki w komunikowaniu, czyli etyki publiczności mediów. Etyka ta,

będąca wyborem reguł obowiązujących nadawców medialnych, miałyby pozwolić na podniesienie standardów moralnych komunikowania masowego. Z kolei Wiesława Piątkowska-Stepaniak w wystąpieniu (*Współczesne media w debacie publicznej – strażnik demokracji czy łowca sensacji?*) zastanawiała się nad aktualnością postrzegania mediów jako „czwartej władzy”. Dwa kolejne referaty dotyczyły gatunkowego ukształtowania komunikatu medialnego. Pierwszy z nich, Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego (*Rozwój gatunków na przełomie wieków*) zawierał synkretyczny opis rodzajów dziennikarskich (prasowego, radiowego, telewizyjnego, internetowego), które znajdują swoją reprezentację na przełomie XX i XXI wieku. Drugi referat, Marii Wojtak (*Metamorfozy gatunków prasowych*) omawiał przemiany gatunków prasowych (informacyjnych i publicystycznych). O klasyfikacji katolickich stacji radiowych oraz ich faktycznym zasięgu mówił w referacie *Rola Kościoła katolickiego w Polsce: struktura i funkcje*, Leon Dyczewski. Natomiast Jacek Sobczak w swoim wystąpieniu (*Dostęp do informacji publicznej i potrzeba ochrony danych osobowych a prawa i obowiązki dziennikarzy*) nakreślił prawa i obowiązki dziennikarzy w zakresie dostępu i rozpowszechniania informacji publicznej.

Dalsze obrady toczyły się w ramach tematycznych paneli. W sekcji „Etyczne i prawne aspekty funkcjonowania mediów” omówione zostały prawne ramy funkcjonowania mediów na przełomie wieków. Analizy te pokazywały współczesność w kontekście historycznym. Ich dopełnieniem były poruszone zagadnienia etyczne. Maria Magoska (*O mediach, polityce i populizmie*), przytaczając przykłady z polskiej i włoskiej sceny politycznej, omówiła kwestie populizmu jako wyzwania dla współczesnych demokracji. Dwa kolejne wystąpienia poświęcone były miejscu satyry i karykatury w mediach. Katarzyna Pokorna-Ignatowicz (*Między wolnością a odpowiedzialnością – polskie media wobec publikacji karykatur Mahometa*) prześledziła reakcje polskich dziennikarzy na „afery karykaturową”, jaka przetoczyła się przez polską i europejską prasę w 2006 roku, natomiast Maria Łoszevska-Oławska (*Satyra i karykatura jako okoliczności wyłączające bezprawność działania dziennikarza*) określiła granice satyry w postaci ochrony ludzkiej godności. Kategorie wolności mediów (wyznaczone warunkowaniami ekonomicznymi, prawno-etycznymi oraz społeczno-politycznymi), zwracając przy tym uwagę na znaczenie nieskrępowanej debaty publicznej w społeczeństwie obywatelskim, przybliżył Bogusław Nierenberg (*Wyznaczniki wolności mediów*). Z kolei Lucyna Szot (*Profesjonalizm dziennikarzy w Polsce*) podjęła kwestię profesjonalizmu dziennikarzy. Zainteresował ją nie tylko aspekt umiejętności warsztatowych, ale także aspekt etyczny i problem przygotowania merytorycznego. Prelegentka w swym wystąpieniu podkreśliła brak wyspecjalizowanych organizacji o charakterze społecznym, oceniających poczynania nadawców. O lukach w regulacjach prawnych dotyczących polityki i kultury medialnej mówił Zbigniew Oniszczyk (*Niedostatki polskiej polityki medialnej*) oraz Aleksandra Lato (*Kategoria wolności i podmiotowości w kulturze medialnej*). Tezę o antropologiczno-aksjologicznym charakterze perswazji w reklamie społecznej, analizując ogólnopolską kampanię świadomościową „Poszukiwana 45+: rzetelność, zaangażowanie, doświadczenie”, udowodnił Arkadiusz Dudziak (*W kręgu antropologii reklamy społecznej – wymiar aksjologiczny*). Przejawy voyeuryzmu, jako zjawiska dominującego w polskich „tabloidach” (*Problem*

voyeuryzmu medialnego w kontekście prasy polskiej), omówiła Olga Białek-Szwed. Kwestie etyki i moralności dziennikarskiej podniosły Karolina Woldan (*Dziennikarstwo śledcze w erze postdeontycznej*) oraz Justyna Wasil (*Tajemnica dziennikarska w świetle kodeksów etyki dziennikarskiej*).

Sekcję zatytułowaną „Znaczenie mediów w komunikowaniu politycznym” zdominowała tematyka związana z wyborami parlamentarnymi w 2007 roku, choć nie zabrakło odwołań i porównań do wyborów parlamentarnych i prezydenckich w 2005 roku. Prelegenci kolejno przedstawiali wyniki badań empirycznych, odnosząc ich treść do teoretycznych rozważań. Referat Jacka H. Kołodzieja (*Kultura mediów a system komunikowania politycznego*) ukazał ewolucję systemu komunikowania politycznego, wyznaczniki kultury mediów, a także przejawy kultury mediów w systemie komunikowania politycznego. Analizy relacji polskiego Kościoła katolickiego i mediów opinio-twórczych, jako elementu komunikacji politycznej, dokonała Agnieszka Hess (*Relacje polskiego Kościoła z mediami jako element komunikacji politycznej*). Jej zdaniem relacje te zależą przede wszystkim od nastrojów i opinii społecznych. Potwierdzenia tezy, iż media są podmiotem sceny politycznej, dowiedli Ewa Nowak i Rafał Riedel (*Media w kampanii wyborczej 2005 i 2007 r. Analiza porównawcza programów informacyjnych TVN i TVP1*). Podobne zadanie postawiła sobie Agnieszka Łukasik-Turecka (*Kategorie treściowe w publikacjach dotyczących prezydenckiej kampanii wyborczej z 2005 r. Analiza tygodników: „Polityka”, „Wprost”, „Tygodnik Solidarność”*). Przedmiotem zainteresowania kolejnych referentów były procesy profesjonalizacji i mediatyzacji kampanii wyborczych oraz ich skutki. Troje prelegentów zajęło się rolą wspomnianych procesów we współczesnej demokracji. Efektywność telewizyjnej reklamy w kształtowaniu zachowań wyborczych podał w wątpliwość Marek Mazur (*„Polityczne uwodzenie” – telewizyjna reklama polityczna w Polsce*). Patrycja Dudek (*Brutalizacja kampanii wyborczych*) zwróciła uwagę na skutki coraz częstszej negatywnej reklamy politycznej. Natomiast Małgorzata Adamik (*Telewizyjna reklama polityczna na przykładzie wyborów parlamentarnych 2007*) za pomocą analizy jakościowo-ilościowej wskazała elementy tożsame w spotach wyborczych zwycięskich partii. Kreowanie wizerunku to problematyka poruszona w kolejnych referatach. Agnieszka Zaręba skupiła się na wizerunku Jarosława Kaczyńskiego w mediach (*Wizerunek medialny Jarosława Kaczyńskiego w wyborach parlamentarnych w 2007 r.*). Małgorzata Czapak (*Wizerunek polityczny Prawa i Sprawiedliwości w kampanii wyborczej w 2007 roku na łamach prasy polskiej*) zestawiała materiały dotyczące tworzenia (świadomie lub nieświadomie) przez dziennikarzy wizerunku partii Prawo i Sprawiedliwość. Nie zabrakło odwołań do wizerunków polityków spoza polskiej sceny. Aleksandra Kasprzak (*Kreowanie wizerunku polityka na przykładzie B. Jelcyna i A. Schwarzeneggera*) ukazała etapy tworzenia dwóch różnych osobowości medialnych Borysa Jelcyna oraz Arnolda Schwarzeneggera. Znaczenie i oddziaływanie mediów w polityce państw europejskich przedstawili Michał Kuś (*Rola mediów masowych w parlamentarnych kampaniach wyborczych w Hiszpanii*) oraz Olesja Tymar (*Ukraińska Niezależna Agencja Informacyjna Nowiny UNIAN jako jeden z głównych współczesnych uczestników komunikacji politycznej na Ukrainie*).

Referaty wygłoszone w ramach kolejnego panelu – „Publicystyka” łączyło uczynienie przedmiotem analizy tekstów publicystycznych. Znalazły się tu prelekcje zwią-

zane ze względu na zakres omawianej problematyki z komunikowaniem politycznym, a także charakterystyka wypowiedzi medialnych. W tematykę sekcji wprowadziła refleksja Rafała Habielskiego (*Tygodniki opinii. Kilka pytań i wątpliwości*) dotycząca zmian, jakie zaszły w Polsce w zarządzaniu tygodnikami społeczno-kulturalnymi po 1989 roku, w sferze informacyjno-publicystycznej i światopoglądowej. Znaczenie prasy w komunikowaniu politycznym ukazała Ewa Maj (*Prasa w komunikowaniu politycznym na przykładzie tygodnika „Myśl Polska” w latach 2001–2005*). Kolejne wystąpienia poświęcone zostały przestrzeni komunikacji lub poszczególnym wątkom tematycznym podejmowanym w publicystyce. Twórczość Ryszarda Kapuścińskiego przypomniał Bogdan Borowik (*Świat przełomu tysiącleci w publicystyce Ryszarda Kapuścińskiego*). Aneta Bąk (*Publicystyka Aleksandra Bocheńskiego na przykładzie „Buntu Młodych”*) ukazała specyficzny dla Aleksandra Bocheńskiego język perswazji, jakim posługiwał się, publikując swe teksty. W panelu znalazły się również referaty dotyczące stosunku prasy opiniotwórczej do konkretnych kwestii. O linii programowej tygodnika „Polityka” mówiła Dorota Maj (*Problem religii w konstytucji europejskiej na łamach „Polityki”*). Z kolei Paweł Bańka przeanalizował (pod względem jakościowym i ilościowym) podejmowaną przez dzienniki tematykę ekologiczną w Polsce (*Problematyka ekologiczna na łamach „Gazety Wyborczej” i „Rzeczpospolitej” w latach 2004–2005*). Stanowisko mediów dotyczące problemów międzynarodowych podejmowanych przez ukazujące się w Niemczech i w Polsce dzienniki niemieckiego wydawcy przedstawiła Beata Ociepka (*Media o wydarzeniach międzynarodowych: dzienniki Springer w Polsce i Niemczech o sprawach europejskich*). Próbę zdefiniowania pojęcia „odbiorcy” zaproponowała Iryna Kyrychenko (*Kategoria odbiorcy w tekście publicystycznym na przykładzie artykułów o Polsce w prasie ukraińskiej*). Język prasy ostatnich lat Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz początku Rzeczypospolitej Polskiej przypomniał Aleksander Woźny (*Niedoceniony dyskurs mediów niezależnych ostatniej doby PRL-u i pierwszych lat III RP*) oraz Stanisław Stecko (*Prasa drugiego obiegu „Solidarności” regionu Podkarpacie w latach 1980–1989*).

Formy komunikatu medialnego, ich ukształtowanie gatunkowe i językowe były przedmiotem obrad kolejnej sekcji. Prelegenci zwrócili uwagę na problemy ze zdefiniowaniem niektórych form dziennikarskich. Pytanie o gatunek specyficznych listów publikowanych na łamach pisma „Kultura” postawiła w swoim referacie Iwona Hoffman (*Listy w „Kulturze” – pytanie o gatunek*). O pozostawionych wciąż bez odpowiedzi klasyfikacjach form dziennikarskich mówiła Wiesława Woźniak (*Ponowoczesne kłopoty z gatunkiem dziennikarskim*). Dwa inne referaty poświęcone zostały wywiadowi. Jeden z nich (Joanny Szyłko-Kwas – *Agresywny wywiad, subiektywny przekaz – analiza zmian gatunkowych na przykładach wywiadu dziennikarskiego*) pokazywał odchodzenie od wzorca gatunkowego, który dla dziennikarza przewidywał rolę słuchacza. Jego miejsce we współczesnym wywiadzie coraz częściej miałyby być zajmowane przez dziennikarza – równoprawnego słuchacza. Drugi z referatów (*Czy dziennikarze lubią, kiedy rozmówca nie odpowiada na pytanie? – czyli o reakcjach unikowych w wywiadach radiowych i telewizyjnych* Moniki Wawer) dotyczył metod i technik, jakimi posługują się dziennikarze w wywiadach. O dwugłosowości oraz wielości form dialogowych charakterystycznych dla współczesnej prasy na przykładzie komentarza, re-

cenзии i felietonu opowiadała Magdalena Ślaska (*Formy dialogowe w gatunkach dziennikarskich*). Kolejne referaty w tej części konferencji poświęcone były analizie języka. Kreatywność w wykorzystywaniu i przetwarzaniu dostępnych struktur pojęciowych, zarówno w komunikacie reklamowym, jak i w retoryce politycznej, zainteresował Mariusza Rutkowskiego (*Teoria stopów pojęciowych w interpretacji wybranych zjawisk w dyskursie medialnym*). Wynikami analiz zapowiedzi dziennikarskich pod względem modalności epistemicznej podzieliła się Wioletta Kochmańska (*Wykładniki modalności epistemicznej w zapowiedziach programów telewizyjnych*). Kwestię perswazji i manipulacji językowej w mediach podniosła Jadwiga Lizak (*Manipulacja i perswazja jako narzędzia komunikacji w mediach*). Fatyczności współczesnej komunikacji medialnej dowodziła Danuta Kępa-Figura (*Intencje czy intencja nadawców medialnych, czyli fatyczność współczesnej komunikacji medialnej*). Specyfikę języka polityków Polski odrodzonej przypomniała Bogumiła Kosmanowa (*Uwagi nad językiem polityków w Polsce odrodzonej*).

W ramach wspomnianej sekcji pojawiły się również referaty dotyczące komunikacji wizualnej. Znaczenie wyglądu i osobowości dziennikarza telewizyjnego podkreślił w referacie Jacek Dąbała (*Trudny problem telegeniczności*). Charakterystyki reklamy zewnętrznej dokonała Anna Kołomycew (*Outdoor jako forma komunikacji wizualnej*). Dwa kolejne wystąpienia zawierały szczegółową analizą konkretnych programów telewizyjnych pod względem treści i formy. O operowaniu stopniem oficjalności w makrosytuacji typowej dla komunikowania masowego mówiła Karolina Jabłońska (*Oficjalność w języku pełnoletnich i kilkuletnich bohaterów talk-show „Duże dzieci” w TVP2*). Ukazując zmiany, jakie następują w telewizyjnych programach reportażowych (na przykładzie „Magazynu Ekspresu Reporterów”) Monika Skarżyńska (*Słowo mówione a/i pisane – wzrost ikonizacji w telewizji na przykładzie reportażu w TVP*) udowodniła tezę aktywności odbiorcy masowego, dzięki użyciu w tekście medialnym słowa pisanego.

Kolejne dwa panele wyłonione zostały ze względu na problemy szczegółowe – zasięg oddziaływania nadawcy instytucjonalnego pozwolił wyodrębnić sekcję „Media lokalne”, natomiast kanał przekazu sekcję „Internet”.

Z planowanego panelu „Media lokalne” ogłoszone zostały jedynie dwa referaty. Pierwsza prelekcja – Alicji Kaźmierak (*Rozwój prasy Tatarów Krymskich w latach 1990–2007*) – poświęcona była specyfice i odmienności prasy Tatarów Krymskich, druga – Wiesławy Szymczuk (*Polskojęzyczne media na Ukrainie*) – funkcjonowaniu i roli języka polskiego w mediach ukraińskich.

W sekcji „Internet” można wyróżnić dwa obszary badawcze. Pierwszy – związany ze znaczeniem tego medium jako narzędzia komunikacji (zwłaszcza w komunikowaniu politycznym), drugi – skupiający się na szeroko pojętej tożsamości społeczeństwa sieciowego. Coraz większe znaczenie stron internetowych w komunikowaniu politycznym dostrzegł w swych badaniach Michał Kozera (*Znaczenie witryn internetowych partii politycznych w komunikacji politycznej*). Niebezpieczeństwa związane z niewłaściwym użytkowaniem nowych mediów omówił Sławomir Czapnik (*Barbarzyńcy u bram internetowego raj. Krytyka nowych technologii komunikacyjnych i informacyjnych z perspektywy ekonomii politycznej*). Przedmiotem rozważań Rafała Sanec-

kiego (*Debata polityczna w Internecie – analiza debaty politycznej na forach internetowych, serwisach społecznościowych oraz blogach*) były debaty polityczne toczone się na polskich i brytyjskich stronach internetowych. Prelegent dowodząc wzrastającej popularności internetowych debat politycznych, oceniał także ich poziom merytoryczny.

Kwestie nowej tożsamości, rodzących się więzi społecznych i debaty publicznej w Internecie podejmowali w swych prelekcjach kolejni referenci. Żaneta Polowczyk (*Sieciowa tożsamość – nowe oblicze społeczeństwa informacyjnego*) zwróciła uwagę na przemiany pojęcia tożsamości wynikające ze specyfiki cyberprzestrzeni oraz na niebezpieczeństwo utraty w sieci kontroli nad tą tożsamością. Piotr Celiński (*Technologizacja więzi społecznych – interfejsy mediów cyfrowych*) mówił o specyfice funkcjonowania więzi społecznych w Internecie. Natomiast Jakub Nowak (*Cyfrowy maoizm czy zbiorowa inteligencja? Debata w nowych mediach – stanowiska teoretyczne i aktualna dyskusja*) podjął problematykę jakości debat on-line, rozważając, na ile realizowany jest potencjał nowych mediów jako narzędzia i środowiska debaty, a także, w jakich kontekstach owa realizacja potencjału zachodzi (w jakim stopniu i przy jakich zastrzeżeniach). Wykorzystania internetu jako narzędzia komunikowania politycznego dotyczył referat *Psychologiczne aspekty komunikowania politycznego w Internecie* Agnieszki Turskiej-Kawy. Zjawiska transgresji i transcendencji zostały przedstawione przez Agnieszkę Żejmo (*Inspiracje i założenia antropologiczne w badaniach komunikacji internetowej – zarys problematyki*). Prelegentka wykorzystując metody badawcze antropologii, wyjaśniała kulturowe konteksty oraz wpływ mediosfery na jednostki i grupy.

Obszerność tematyczna, poparta badaniami teoretyczno-empirycznymi, dominowała w panelu poświęconym edukacyjnemu i społecznemu oddziaływaniu mediów. Jan Pleszczyński w referacie (*Wiedza medialna i jej status*) omówił status epistemiczny wiedzy medialnej, a także problem adresata tej wiedzy. Umiejętnością odczytywania znaków otaczającej nas ikonosfery, służącą rozwojowi kompetencji komunikacyjnych człowieka we współczesnym świecie, zajęła się Magdalena Wasylewicz (*Aktywność medialna jako czynnik determinujący umiejętność czytania komunikatów wizualnych*). Dwa inne wystąpienia połączyło odniesienie do osoby Jana Pawła II. Janusz Miąso w referacie (*Podstawy personalistycznej pedagogiki medialnej Jana Pawła II*) podjął się analizy tekstów Jana Pawła II. Zwrócił on między innymi uwagę na wyłaniającą się z tych tekstów wizję człowieka i społeczeństwa, zawarte w nich poglądy dotyczące kultury i informacji, z uwzględnieniem aspektu aksjologicznego. Natomiast Alicja Zygmunt w wystąpieniu *Obraz śmierci Jana Pawła II w przekazie telewizyjnym w Polsce*, zajęła się analizą obecności określonego tematu medialnego w różnych stacjach telewizyjnych. Prelegentka przebadła programy telewizyjne pod względem zawartości i natężenia informacji dotyczących choroby i śmierci Karola Wojtyły. Na ewolucję polskich mediów elektronicznych oraz na jej znaczenie dla społeczeństwa zwróciła uwagę Weronika Świerczyńska-Głównia w referacie *Przemiany rynku mediów elektronicznych w Polsce – kanały tematyczne*. Kwestie społecznego i politycznego oddziaływania mediów poruszyła Alina Balczyńska-Kosman (*Teorie oddziaływania mediów wobec rzeczywistości społeczno-politycznej*). Z kolei Marta Wrońska (*Czy telewizyjne serwisy informacyjne mogą edukować? Studium teoretyczno-praktyczne*) przytoczyła wyniki badań, wedle których telewizyjne serwisy informacyjne mogą bezpo-

średnio uczyć jedynie studentów dziennikarstwa (specyfiki zawodu), dla pozostałych odbiorców (ze względu na ogólność i krótki czas nadawania) są jedynie elementem uaktualniającym ich wiedzę w danej dziedzinie. Zjawisko niżu demograficznego po 1999 roku i jego konsekwencje w postaci coraz niższej liczebności polskich szkół w kontekście efektywności ich nauczania zbadał Ryszard Pęczkowski (*Media w pracy małej szkoły – studium teoretyczno-praktyczne*). O potrzebie istnienia mediów lokalnych, służących przypomnieniu historii miejsca zamieszkania i budowaniu więzi regionalnych mówiła Magdalena Kawa (*Edukacyjna rola mediów na przykładzie portalu internetowego Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie, Pamięć Miejsca*). Kończący obrady tej sekcji referat Aleksandry Sekleckiej (*Koncepcje instytucji medialnych w odniesieniu do praktyki funkcjonowania w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem Polski*) był syntetycznym przeglądem funkcjonowania mediów w Europie.

Obrady plenarne drugiego dnia konferencji, którym przewodniczył prof. dr hab. Włodzimierz Mich, otworzyła prelekcja Janusza Włodzimierza Adamowskiego *Przeobrażenia rynku medialnego w Polsce przełomu tysiącleci. Refleksje uważnego obserwatora*. Badacz zwrócił uwagę na dodatni bilans przemian zachodzących w sferze komunikacji społecznej w Polsce okresu III RP. Pozytywnym przykładem miałyby być zróżnicowanie rynku mediów. Z kolei Marceli Kosman w referacie *Prasa jako źródło historyczne*, przywołując konkretne tytuły prasowe, ukazał znaczenie źródła historycznego. Istotę psychologicznych motywów posługiwania się mediami przybliżył Stanisław Michalczyk (*Kognitywne i afektywne motywy korzystania z mediów. Rekonstrukcje koncepcji teoretycznych*). Jerzy Mikułowski-Pomorski w referacie *Marketing mediów w świetle Consumer Culture Theory* przedstawił analizę przemian, jakie zaszły (i nadal zachodzą) we współczesnych mediach polskich po 1989 roku. Badacz przypomniał filozofię marketingową szkoły Consumer Culture Theory – stosowaną w zagranicznych mediach od ćwierćwiecza, w Polsce prawie nieznaną. Mimo dostrzeżenia zjawisk pozytywnych, swą uwagę zwrócił przede wszystkim na mankamenty rozwoju polskiego systemu medialnego, który nie wykorzystał możliwości stworzonych przez procesy transformacji, nowe media czy internacjonalizację Polski. Obrady zamknął referat *Adresat, przesłanie, użyteczność – zagubione wymiary komunikacji medialnej* Piotra Francuza, udowadniający tezę, iż kreatorzy telewizyjnych programów informacyjnych coraz częściej generują sygnały bardziej przypominające wieloznaczne symbole wykorzystywane w twórczości artystycznej, niż przekazy informacji. Zdaniem Francuza zbudowanie przekazu równie ważnego dla ogółu odbiorców (poza prognozą pogody) stało się dla nadawcy trudnym zadaniem.

Organizatorzy konferencji przewidzieli w programie panel studencki, który poprowadziła prof. dr hab. Maria Wojtak. Licznie przybyli młodzi prelegenci i dyskutanci zajęli się specyfiką współczesnych gatunków dziennikarskich, prawem prasowym oraz regulacją polskiego rynku mediów. Na przeobrażenia formy i treści polskich serwisów informacyjnych zwróciła uwagę Katarzyna Duma (*Przemiany telewizyjnych gatunków informacyjnych – „Fakty” TVN*). Zdaniem referentki coraz bardziej widoczna podwójna rola autora wiadomości, stającego się jednocześnie dziennikarzem i komentatorem, powoduje odejście od tradycyjnego oddzielania informacji i komentarza. Specyfikę nowego narzędzia komunikacji, jakim stał się Internet, omó-

wiła Alicja Tomaszczyk (*Internet – nowa jakość komunikowania*). Analizy różnic i podobieństw prasy drukowanej i elektronicznej dokonała Karolina Burno (*E-gazeta a gazeta tradycyjna – różnice w warstwie tekstowej i graficznej*; www.gazetawyborcza.pl i „Gazeta Wyborcza” 21 XII 2007–20 I 2008). Dwa kolejne wystąpienia opierały się na interpretacji polskich regulacji prawnych dotyczących mediów. O łamaniu prawa przez redakcje oraz etyce dziennikarskiej mówiła Magdalena Kołtun (*Odpowiedzialność cywilna dziennikarzy i prasy za naruszenie dóbr osobistych*). Natomiast Grzegorz Gielniewski i Krzysztof Starok w tekście *Spór o prawa do transmisji Euro 2008 a ustawa medialna* podjęli zagadnienie sprzeczności prawnych i rozwiązań praktycznych dotyczących transmisji programów telewizyjnych. Obrady zakończył referat Pawła Florka (*Telewizja publiczna – komercja czy misja? Analiza płaszczyzny programowej*) ukazujący zestawienie emitowanych programów oraz reklam w Telewizji Polskiej SA.

Podczas konferencji poruszono wiele problemów związanych z kondycją oraz rozwojem współczesnych mediów i dziennikarstwa. Zwieńczeniem każdego panelu była dyskusja, w której prelegenci mogli doprecyzować sformułowane tezy, a słuchacze odnieść się do nich. Układ referatów oraz obrad w sekcjach korespondował z tematem konferencji zapowiadającym wieloaspektowość omawianej problematyki. Zakres tematyczny poszczególnych paneli był relatywnie szeroki, dzięki czemu zarówno prelegenci, jak i dyskutanci, mogli zapoznać się z wynikami badań naukowców oraz poszerzyć swoją wiedzę. Organizatorzy planują publikację referatów zaprezentowanych podczas konferencji.

Małgorzata Adamik, II rok studiów doktoranckich
Zakład Dziennikarstwa, Wydział Politologii UMCS

Sprawozdanie z konferencji międzynarodowej pt. *Charlesa Taylora wizja nowoczesności: rekonstrukcje i interpretacje*, Lublin 15–16 października 2008 roku

W dniach 15–16 października 2008 roku odbyła się w Lublinie międzynarodowa i interdyscyplinarna sesja naukowa *Charlesa Taylora wizja nowoczesności: rekonstrukcje i interpretacje*. Obrady miały miejsce w zacisznych salach Hotelu „Europa”. Konferencja została zorganizowana przez jednostki badawcze dwóch lubelskich uczelni wyższych. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej reprezentował Zakład Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii UMCS, Zakład Kultury Krajów Angielskiego Obszaru Językowego Wydziału Humanistycznego UMCS oraz Centrum Studiów Kanadyjskich UMCS, zaś Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II – Katedra Etyki Społecznej i Politycznej KUL. Ogromny wkład w realizację przedsięwzięcia poniosła również Polska Akademia Nauk oddział w Lublinie. Należy również zauważyć, że konferencja odbyła się w ramach szerszego zakresowo projektu badawczego pt. *Podmiotowość i tożsamość w społeczeństwach wielokulturowych*, realizowanego właśnie przez PAN oddział Lublin. Celem tego projektu jest zainicjowanie szerszej dyskusji o podmiotowości i tożsamości politycznej grup społecznych i całych społeczeństw w warunkach globalizacji, przenikania się kultur, czy pojawiających się nowych podziałów społecznych.

Przystępując do realizacji powyższego projektu, organizatorzy konferencji uznali, że idealnym wręcz punktem wyjścia będzie próba analizy i dyskusji nad wielowątkową myślą Charlesa Taylora. Twórczość kanadyjskiego autora ogniskuje bowiem wszystkie wspomniane problemy. Jednocześnie, jego wizja społeczeństwa wielokulturowego jest elementem większej konstrukcji wyjaśniającej, jaka zawarta jest w prowadzonych przez niego szeroko zakrojonych badaniach nad nowoczesnością. Słusznie więc zakładano, że udana próba rekonstrukcji i analizy wybranych zagadnień myśli społeczno-politycznej Taylora, jego koncepcji etycznych oraz rozważań odnoszących się do problemu duchowej kondycji mieszkańców nowoczesności (religia – sekularyzacja) przyczyni się do pomyślniej realizacji ambitnego skądinąd planu zainicjowania debaty wokół problematyki wielokulturowości i podmiotowości społeczeństw nowoczesnych.

Jak powiedziano, celem przedsięwzięcia była zatem próba ukazania miejsca i roli myśli Charlesa Taylora w filozofii (również naukach społecznych/humanistycznych) XX i XXI wieku. Temu miał służyć podjęty przez uczestników lubelskiego spotkania wysiłek rekonstrukcji wielowątkowej refleksji kanadyjskiego uczonego oraz wskazanie dla niej nowych perspektyw i horyzontów znaczeniowych, możliwości interpretacyjnych. Charles Taylor to dziś jeden z najbardziej znanych i uznanych, a zatem także wpływowych filozofów, szeroko przywoływany i dyskutowany również na terenie nauk społecznych i humanistycznych. W Polsce od niedawna rozpoznawany jest on przez szerszą publiczność przede wszystkim jako autor monumentalnego dzieła *Źródła podmiotowości*. Odwołują się zaś do niego jedynie nieliczni – na ogół znawcy współczesnej (politycznej) filozofii amerykańskiej oraz historycy idei. Lubelskie spotkanie było więc wyjątkowe choćby pod tym względem, że była to pierwsza w Polsce konferencja naukowa poświęcona jego twórczości. Jak się później okazało, dwudniowe spotkanie miało również tę dodatkową wartość, iż stanowiło przyczynek do (dotąd rozproszonej, momentami zaś bardzo zideologizowanej, patrz spory o postmodernizm) rzetelnej debaty na temat filozoficznego (teoretyczno-historycznego, makrosocjologicznego) rozumienia, pojęcia i wizji nowoczesności.

Na spotkanie i dyskusję zaproszeni zostali specjaliści, znawcy myśli Taylora, jak również uczestnicy dyskursów akademickich związanych z tematami przez niego poruszonymi, a więc ogólnie z refleksją wokół intelektualnej i duchowej kondycji nowoczesnego człowieka i społeczeństwa. Lubelska sesja zgromadziła uznane autorytety z dziedziny humanistyki, m.in.: Adam Chmielewski (UWr), Christopher Garbowski (UMCS), Piotr Gutowski (KUL), Jan P. Hudzik (UMCS), Andrzej M. Kaniowski (UŁ), Christopher Knight (University of Montana, USA), Leszek Koczanowicz (DSW Wrocław), Roman Kubicki (UAM), Jakub Z. Lichański (UW), Brian Rosebury (University of Central Lancashire, UK), Andrzej Szahaj (UMK), abp Józef Życiński. Dzięki szerokiej reprezentacji różnych dyscyplin humanistycznych (filozofia, socjologia, politologia, pedagogika, kulturoznawstwo, językoznawstwo) konferencja zarysowała szeroką perspektywę na twórczość Charlesa Taylora.

Lubelską sesję rozpoczęło wystąpienie abp. Józefa Życińskiego, który przedstawił pokrótce sylwetkę głównego bohatera, przypominając, że Taylor jest laureatem nagrody *Templtona* z 2007 roku. Znamienne, że w kapitule przyznającej nagrodę za-

siada... abp Życiński, który *nota bene* był gorącym orędownikiem kandydatury autora *A Secular Age*, i stąd też jego wsparcie dla lubelskiej sesji naukowej poświęconej myśli światowej sławy filozofa.

W dalszej kolejności miały miejsce wystąpienia poszczególnych prelegentów w ramach trzech sesji plenarnych. Punktem wyjścia rozważań uczestników pierwszej sesji były kwestie związane z modernizmem, sztuką, kulturą popularną. Padły tu istotne pytania o etyczny wymiar badań literackich, romantyczną koncepcja metafory, która – z czym zgodziłby się zapewne sam Taylor – stanowi swoiste medium pomiędzy tym, co społeczne, a tym, co indywidualne oraz o miejsce i rolę *etyki cnót* w kulturze popularnej. Jak się okazało, z takim ujęciem korespondowała tematyka kolejnej – drugiej – sesji, która poświęcona została zagadnieniom kondycji religii w epoce sekularyzacji. W przypadku tej sesji głównym impulsem do interesujących rozważań stała się najnowsza praca Taylora: *A Secular Age*. Dociekano tu przyczyn (za Taylorem powiedzielibyśmy: *źródła*) oraz skutków postępującej sekularyzacji społeczeństwa nowoczesnych (np. dominacji *naturalizmu* czy ideologii *konsumeryzmu*), znaczenia konstruowania ludzkiej podmiotowości zgodnie z ideałem *autentyczności*, który przecież – zdaniem Taylora – najpełniej realizuje moralne zobowiązania podmiotu względem wspólnoty.

Trzecia odsłona lubelskiej konferencji dotyczyła zagadnień związanych z teorią i praktyką polityki nowoczesnej. Jak wiadomo, w latach siedemdziesiątych (jak i później, chociaż bardziej problematyzując już swoje stanowisko) Taylor brał czynny udział w głośnej debacie liberałów z komunitarystami, opowiadając się zdecydowanie po stronie tych ostatnich. Swego czasu spór ten elektryzował (głównie) politologów i filozofów polityki. Co ciekawe, jak pokazała lubelska sesja, nadal trudno przejść obojętnie obok podnoszonych w nim zagadnień. Uczestnicy konferencji odnieśli się do problematyki wolności (wolność *negatywna* vs wolność *pozytywna*) i podmiotowości; konstrukttywizmu społecznego i hermeneutycznego sposobu czytania i opowiadania o nowoczesnej rzeczywistości (również) politycznej; zasadności dominującego w zachodnich społeczeństwach liberalnych dychotomicznego i ostrego rozróżnienia przestrzeni publicznej i przestrzeni prywatnej, wartości wspólnotowości oraz demokracji wymagającej od nas nierzadko zaangażowania i poświęcenia. W kontekście tych rozważań niejako „naturalnie” pojawił się również problem kosmopolityzmu i patriotyzmu, także w wymiarze praktycznym – Unia Europejska i problem patriotyzmu *paneuropejskiego*.

Czas na wnioski. Po pierwsze, należy zauważyć, że dzięki całemu bogactwu poruszanych na omawianej konferencji zagadnień oraz perspektyw ich ujmowania nasi Goście bezsprzecznie przyczynili się do lepszego i pełniejszego odczytania myśli Taylora, a co za tym idzie, do bardziej efektywnej odpowiedzi na stawiane przez organizatorów pytania odnośnie do kwestii podmiotowości i tożsamości jednostki w społeczeństwach wielokulturowych. Po drugie, dwudniowa sesja przyciągnęła dużą liczbę zainteresowanych osób, którą szacować można na ok. 60–70 osób. Można przeto śmiało stwierdzić, że realizowane przedsięwzięcie spełniło pokładane w nim nadzieje, tj. zwróciło uwagę oraz zaktywizowało środowiska naukowe lubelskich uczelni, czego dowodem były burzliwe i długotrwałe dyskusje, w którym uczestniczyli nie tylko nominalni referenci.

XI Tydzień Samorządności

W dniach 14–18 kwietnia 2008 r. na Wydziale Politologii odbył się XI Tydzień Samorządności. Celem zorganizowanego przez Naukowe Studenckie Koło Samorządowców cyklu spotkań było przybliżenie studentom oraz mieszkańcom Lublina problematyki funkcjonowania samorządu w warunkach rozwoju lokalnego i regionalnego.

Obrady, zorganizowane pierwszego dnia imprezy, dotyczyły problematyki niskiego zainteresowania aktywnością społeczną (w debacie udział wzięli m.in. Piotr Choroś z fundacji Homo Faber, Wojciech Zieliński z NZS, Mateusz Zaczyński – Aktywny Lublin i dr Justyna Kowalczyk z Zakładu Socjologii Polityki Wydziału Politologii UMCS).

Drugi dzień imprezy dotyczył perspektyw rozwoju Lublina, w debacie dotyczącej tej tematyki wzięli udział: dziekan Wydziału Politologii dr hab. Stanisław Michałowski, prof. nadzw., marszałek województwa lubelskiego Krzysztof Grabczuk, Edward Wojtaś z Wydziału Rozwoju i Funduszy Europejskich Urzędu Miasta Lublin oraz lubelski radny Michał Widomski.

Dyskusja podczas trzeciego dnia obrad koncentrowała się wokół problemu korupcji (udział wzięli m.in.: dr Jacek Sobczak, wicemarszałek województwa lubelskiego, Paweł Prokop – prezes Fundacji Inicjatyw Menedżerskich i Krzysztof Łątka – sekretarz miasta Lublin).

W czwartkowym panelu, dotyczącym pozycji kobiet w instytucjach samorządowych i sferze publicznej udział wzięły: wójt gminy Łuków Kazimiera Goławska, dr hab. Ewa Maj, prof. nadzw. – prodziekan Wydziału Politologii, Monika Matiaszek z Centrum Promocji Pracy.

W ostatnim dniu XI Tygodnia Samorządności Paweł Prokop z Fundacji Inicjatyw Menedżerskich poprowadził szkolenie dla studentów zatytułowane: „*Od kapralstwa do partnerstwa*”. *Nowoczesne zarządzanie partycypacyjne*.

opr. jn

Konferencja naukowa *Libertarianizm: teoria, praktyka, interpretacje*

W dniach 7–8 czerwca 2008 r. w Kazimierzu Dolnym odbyła się konferencja naukowa *Libertarianizm: teoria, praktyka, interpretacje*, zorganizowana przez Zakład Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii UMCS oraz Katedrę Teorii Organizacji i Kierownictwa Wydziału Prawa i Administracji UMCS.

Konferencja naukowa *90. rocznica odzyskania przez Polskę Niepodległości*

6 listopada 2008 r. na Wydziale Politologii odbyła się konferencja naukowa *90. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości*. Spotkanie zorganizował Wydział Politologii przy współudziale Stowarzyszenia „Lubelszczyzna w Europie”, Fundacji „Willa Polonia”, Ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN i Stowarzyszenia Homo Faber. Honorowy patronat nad konferencją objął Wicemarszałek Sejmu RP Jerzy Szmajdziński. Konferencję otworzył i poprowadził Dziekan Wydziału Politologii prof. Grzegorz Janusz.

Spotkanie rozpoczął prof. Longin Pastusiak, przedstawiając sytuację międzynarodową w Europie jesienią 1918 r., następnie prof. Jan Lewandowski zobrazował powstanie i działalność Rządu Ludowego w Lublinie, a prof. Jan Jachymek skupił się na udziale ludowców w Rządzie Ludowym. Prof. Ewa Maj opisała rząd Ignacego Daszyńskiego w opinii Narodowej Demokracji, a sylwetkę premiera Ignacego Daszyńskiego nakreślił prof. Stefan Stępień. Referaty wygłosili także: prof. Krzysztof Dunin-Wąsowicz na temat *Warszawa jesienią 1918 r. w przededniu powstania Rządu Ludowego* oraz prof. Michał Śliwa, mówiący o *Zaczątkach państwowości polskiej na południowych ziemiach RP (Kraków, Cieszyn, Przemyśl, Lwów)*. W trakcie obrad miał miejsce pokaz zdjęć Lublina z początku XX w., udostępnionych przez „Kurier Lubelski”.

Po zakończeniu konferencji odbył się fabularyzowany spacer po Lublinie, śladami miejsc związanych z odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 r. Zwieńczeniem spotkania było odsłonięcie płaskorzeźby Ignacego Daszyńskiego przy wejściu do auli im. I. Daszyńskiego na Wydziale Politologii.

Uroczystość była połączona z wystawą prac Jana Gumowskiego (malarza, grafika, rysownika, żołnierza Legionów), odzwierciedlających trasę wycieczki artysty po Starym Mieście Lublina. Wystawę na Wydziale Politologii zorganizowała Fundacja „Willi Polonia”, której prezesem jest dr Jan Sęk.

opr. jn

Otwarte seminarium naukowe nt. *Teorie i praktyki nowoczesności*

Zakład Filozofii Polityki i Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii UMCS oraz PAN oddział w Lublinie zorganizowały 27 listopada 2008 r. otwarte seminarium naukowe nt. *Teorie i praktyki nowoczesności*.

Habilitacje

♦ 25 stycznia 2008 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr. Andrzeja Kozery**. Podstawę habilitacji stanowiła rozprawa nt. *Edukacja w polskiej myśli politycznej (1918–1939)*. Recenzenci: prof. dr hab. Jan Jachymek (UMCS), prof. dr hab. Stanisław Dąbrowski (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. Michał Śliwa (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. dr hab. Marek Jabłonowski (Uniwersytet Warszawski).

♦ 22 lutego 2008 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr. Jana Waskana**. Podstawę habilitacji stanowiła rozprawa *Problem przynależności państwowej ziem byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego w myśli politycznej obozu narodowego 1893–1921*. Recenzenci: prof. dr hab. Roman Wapiński (Uniwersytet Gdański), dr hab. Ewa Maj, prof. nadzw. (UMCS), dr hab. Andrzej Zakrzewski, prof. nadzw. (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Zdzisław Julian Winnicki, prof. nadzw. (Uniwersytet Wrocławski).

♦ 4 kwietnia 2008 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne **dr. Wojciecha Sokoła**. Podstawę habilitacji stanowiła rozprawa nt. *Geneza i ewolucja systemów wyborczych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej*. Recenzenci: prof. dr hab. Marek Żmi-